Spūaliter mare est seculū nam sicut in mari pisces maiores deuorāt minores sic in hoc mū do diuites et potētes opprimūt pauperes Jacobi ij Nōne diuites p potētiā oppriūt vos Ite sicut in mari raro trāquillitas est sic in p/ senti seculo Eccls ij Cūcti dies eius doloribus et erūnis pleni sunt et dñs in euāgelio Joh. xvi Ut in me pacē habeatis in mūdo pressuras habebitis mā et inundatiōes tribulationū in mundo recte eisdē modis causant quibus motiones in mari. Et primo a causa suptore. i. a deo pmittēte. sicut paulus a deo petitus ē Actuū ix Deōo ab inferiori. i. a tyrāno psequēte ut dixit saluator Math. xxiij. Ecce ego mitto ad vos pphetas et sapientes et scribas et ex illis occidetis et crucifigetis et ex eis flagellabitis in synagogis vris et psequemī de ciuitate in ciuitatem. Tercio a causa media. i. a demonū seueritate qui habitāt in tenebrosis nubibus qui non nunq̄ descēdunt infestare nos. Sicut dyabolus petiit Job. ut habet .c. i. ipius vlcere pessimo. De his tribus dr Math. viij. Descēdit pluuia et venerūt flumina et flauerūt venti et irruerūt in domū illā et nō cecidit. Unde p pluuiā que de celo descēdit significat aduersitas a deo. p flumina que p terrā fluūt intelligit p secutio tyrānica. p ventū qui ab aere venit tēptatio dyabolica. Per hmōi temptatōes licet iustus patiatur et infestet non tñ ad nocumētum sed ad salutē. i. Corin. x Fidelis aūt deus est qui non patietur vos temptari supra id q̄ potestis. sed faciet cū tēptatōe puentū. i. motum ad valitatē ut possitis sustinere.

Nota has inundatōes temptationū discipuli xpi sustinēt aliq̄n ab extra in corpe et in rebus sicut martires et adhuc plures in infirmitate paupertate et psecutōe. ij. thi. iij. Oēs q̄ pie volūt viuere in xpo psecutōem patientur. Aliqui vero patiūt ab intra. et hoc diuersimode ut dicit ps. xxxiij. Multe tribulatōes iustorum. Nā primo cōtingit q̄ homo q̄nq̄ incidit in indiscretam tristiciā. ut si interrogaret nesciret quid sibi obesset. Hanc tristiciā dauid exptus dixit. xli. Quare tristis es aīa mea et quare cōturbas me. Hec tristicia est valde nociua q̄n hominē supat. nā trahit hominē ab inchoato bono et facit ei tediū Tali enim tristicie d̄beret homo viriliter resistere. ps. xxx. Viriliter agite et cōfortetur cor vrm. Et leram mentē deberet homo suscipe ex beneficio passionis re surrectōis ascensionis et aliis meritis xpi. De quibus Bern̄. Ubi deficiunt merita mea ibi supplent tua. nā talis tristicia nocet corpi et aie puer. xvij. Spūs tristis exiccat ossa. Exemplū de quodam pdicatore qui ita tristis existebat q̄ ipm tedebat legere orare et quecq̄ bona agere. Cū sic sederet tristis apparuit ei xps dicēs. surge et plāge passionē meā et liberaberis et ita fecit et liberatus ē. Secūda tēptatio ab intra est dubitatio fidei catholice. et desperatio de dei misericordia et spūs blasphēmie contra deū et sanctos. et temptatio occidendi seipm. Et quedam pplexitas querulose cōsciēne.

Sed diceres. vnde orit̄ q̄ incipit quis dubitare de dei misericordia q̄ nunq̄ debeat saluari. Rñdetur ex trib. Primo q̄ nō ponderant quid deus est in seipo. Deōo quid peccatū. Tercio quid cōtritio. De primo sciendū q̄ deus est summū bonum. et ita misericors q̄ patis est peccatorē suscipe sicut fidelis mater vnicū filiū si videret illū in ignē cecidisse parata esset celeriter eripere. multo amplius paratus est deus peccatores eripe et ad gratiā suscipere. Et si possibile esset q̄ vnus peccator oīm hoīm peccata haberet. adhuc dei misericordia in infinitū maior est. Bern̄. Sicut scintilla in medio maris. sic omnis malicia hoīm ad dei misericordiā compata. Sed diceres. vñ vēit hoc q̄ deus tā magnis et multis peccatoribus est misericors. Rñdet nō ex suo merito sed ex sua essentiali bonitate. De qua Marci. x. Nemo bonus nisi vnus deus scz essentiali bonitate ps. cxvij. Confitemini dño q̄m bonus q̄m in seculū misericordia eius. et q̄n sic peccatores incipiūt cogitare bonitatē dei et q̄ deus nō indiget nr̄i. sed ex infinita bonitate miseret nr̄i. tūc cor peccatoris liquescit et cognoscit q̄ dono nūq̄ ad plenū regratiari poterit. tūc peccator incipit diligere deū et magis q̄nq̄ erit acceptor deo q̄ qui nunq̄ mortaliter peccauit. sed semp segniter vixit. et tales sic erūt sepius fortiores ceteris. Et sic tunc implebit illud Jo. v. Ubi aūt abūdauit delictū supabundauit et gra. Grē. Fit plerūq̄ deo amore gratior ardens post culpā q̄ securitate torpēs p innocentiā. ut patet de maria magdalena et paulo.

Deōo puenit talis tristicia ex eo q̄ non ponderāt quid sit petm. Nā peccatū stat in hoc

10/3. 1996

STRASSBURG: Drucker der Vitaspatrum 1483.

PETRUS PALUDANUS: Sermones thesauri novi dominicales.

CR 5410 (I 191) IBP 4357

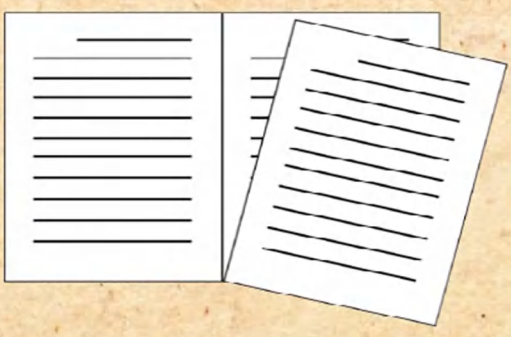

W woluminie kolejno współoprawne sygnatury:

Inc. 335

Inc. 336

Inc. 337

Inc. 338

Inc. 339

Inc. 340

Inc. 341

Inc. 342

Inc. 343

Inc. 344

Inc. 345

Bi 2477
2°

indicauit de natiuitate pueroꝝ·q̃ scholasti cis suis arte sua p̃dixerat de morte antigo ni 7 die 7 locũ. Is cũ vidisset antigonũ i ar mis gloriãt̃·exclamauit Papę Nũc mihi pulchrũ ẽ mori·qñ ante me veritas interijt mearũqꝫ p̃dictionũ aliqꝫ mẽdaciũ dep̃hen sũ ẽ. Venit antigonꝰ iste q̃ hodie moriturus erat i pirgo stratonis. Locꝰ aũt ille ab hinc sexcẽtis stadijs distat·horę vero octo sũt q̃t tuor. Cũqꝫ sic eiularet senex· paulopost oc cisus ẽ antigonꝰ·cũ armatꝰ descẽderet p pir gũ stratonis seqꝫ locoꝝ equiuocatiõe senex agnouit fuisse deceptũ Audẽs aũt rex mor tem fratris indoluit·adeoqꝫ morbꝰ inualu it·vt sanguinẽ laceratis visceribꝰ euomeret. Quẽ vnꝰ de seruilis huic officio destinatus foras efferens vbi antigonꝰ occisus fuerat casu effudit sup̃ adhuc extãtes cruoris ma culas. Qꝺ vidẽs ppls exclamauit·asserens nutu dei in occisi vltionẽ·sanguinẽ libatuꝫ occisoris. Cũqꝫ causam clamoris rex sciscitaret·nullusqꝫ ei auderet p̃dere·tãdẽ minãti p taciturnitate·suppliciũ verũ qꝺ erat ei i dicauerũt. Et ingemiscẽs ait: Fas non erat vt dei lumẽ scelera mea laterẽt· quatenus o corpꝰ improbũ matri fratricq aĩam dãna tam detinebis. Vtinã nõ paulatim eis san guinem meũ libem·ẽ totum simul accipiãt Et his dictis expirauit.

De tyrannide regis alexandri. Capitulum.VI.

Qomortuoꝫ or ei·q̃ plem ex ea nõ susceperat frẽs viri solvit a vinculis maiorẽ natu ale xandrũ regẽ p̃stituẽs·qui cognominatꝰ est iamneꝰ·q̃ etiã modestia p̃stare videbatur. Qui fratrẽ scꝺꝫ iterfecit·qꝫ ad regnũ aspi rare videbat·tertiũ secũ viuere coegit p̃ua tim·duxitqꝫ vxorẽ noĩe alexandrã·q̃ 7 salo ma dicta ẽ. Hic adeo nequissimus fuit q̃ i vij·ãnis circiter q̃nq̃ginta q̃nqꝫ milia senio rũ interfecit·qꝫ facinora eiꝰ detestabãt. Cũ qꝫ offensus esset pplo muniuit sibi palatiũ i turri·q̃ baris dicebat·sup̃ quã postea am miratꝰ ẽ titus·qꝺ eã iudei deseruerãt·cum defendi posset a duobꝰ ab omni viuente. Adeo aũt offensus erat iudeis·vt semel p cũctanti ei·q̃ nã pacto eos sedare posset·re sponderũt si moreret. Ob hꝰ i plateis hieru salẽ suspendit octingentos viros vxoratos· vxoresqꝫ eoꝝ 7 liberos necauit. Cũqꝫ quie uisset a p̃lijs·7 q̃rtanis fatigaret· morbũ ex ocio natũ putãs intẽperstiuis labꝛibꝰ mili tię se reddidit·7·xxxviij·regni sui anno mor tuꝰ ẽ·duos relinquẽs filios·hircanum 7 ari stobolũ. Sciẽsqꝫ filios p patre iudeis odio sos·regnuꝫ reliquit vxori. Quę sibi sub vi ro benivolentiã pplꝰ sępe cõparauerat tyrã nidi ipsius sępius resistens· etiaꝫ simulatã religionẽ i habitu p̃ferebat.

De regno alexãdri et ꝺ filiis eius hircano et aristobolo. Capi.VII

Qe duꝫ regna ret hircanũ pmogenitũ põtificem declarauit·eũ futurũ regẽ indicãs·qꝫ mode stus erat· minorẽ vero aristobolũ eo.q̃ ferue tis animi videretur ·p̃uatim viuere coegit. Eo tpe orta ẽ in iudęa hęresis phariseorũ· de qꝺ post cũ sectis alijs explicabit· quoꝝ p̃silio vtebat i oĩbꝰ alexãdra·ita vt eoꝝ consilio optimates q̃sqꝫ iudęoruꝫ aut exilio dãnaret aut iterficeret. Deniqꝫ diogenẽ q̃ alexãdro amicissimꝰ fuerat oc cidit. Alienigenaꝝ q̃dẽ duos sibi p̃fla uerat exercitus·vt i iudęos tutiꝰ debacharet. Proinde multi ad aristobolũ p̃fugerãt·vt eiꝰ patrocinio tuerent. Nono aũt regni sui anno egrotauit alexãdra 7 ari stobolus collecta plurimoꝝ manu post ma trẽ se regnaturũ declarauit. Ob hꝰ miserata querelas hircani matꝛ p̃iugẽ aristobolicũ filijs in custodia recludẽs·obsides accepit ne regnũ sibi aristobolus vsurparet.

His tẽpibꝰ iugurta p̃tra romanos dimi cans·a mario et silla captꝰ est. Rome ars rethorica cepit haberi edocta a plotio gallo. Lucretiꝰ pocu lo amatorio i furorẽ versus p̃ iterualla in sanie aliqꝫ libros cõscripsit·tandem iter fecit se.

1913. 1996

Basel: Johann von Amerbach 1486.
Petrus Comestor: Historia scholastica.
HC 5535=H 5537. IBP 4321

1913. 1996

Basel: Johann von Amerbach.
Johannes de Bromyard: Summa praedicantium.
HC× 3993 (1). IBP 3083

GW 9159 (1). IBP 2058.

XLIIII

Spūaliter. mare est seculū. nam sicut in mari pisces maiores deuorāt minores. sic in hoc mūdo diuites et potētes opprimūt pauperes. Jacobi. ij. Nōne diuites p potētiā oppriūt vos Jtē sicut in mari raro trāquillitas est sic in p/senti seculo. Eccls. ij. Cūcta dies eius doloribus et erūnis pleni sunt. et dñs in euāgelio Joh. xvi. Ut in me pacē habeatis in mūdo pressuras habebitis. nā et inundatiōes tribulationū in mundo recte eisdē modis causant quibus motiones in mari. Et primo a causa superiore. i. a deo permittēte. sicut paulus a deo percussus ē Actuū ix. Secōdo ab inferiori. i. a tyrāno psequēte ut dixit saluator Matth. xxiij. Ecce ego mitto ad vos. pphetas et sapientes et scribas et ex illis occidetis et crucifigetis. et ex eis flagellabitis in synagogis vris et psequemini de ciuitate in ciuitatem. Tercio a causa media. i. a demonū seueritate qui habitāt in tenebrosis nubibus qui non nunq̄ desinēdunt infestare nos. Sicut dyabolus percussit Job. ut habet. c. i. ipius vlcere pessimo. De his tribus dr Matth. vij. Descēdit pluuia et venerūt flumina et flauerūt venti. et irruerūt in domū illā et nō cecidit. Unde p pluuiā que de celo descēdit significat aduersitas a deo. p flumina que p terrā fluūt intelligit p secutio tyrānica. p ventū qui ab aere venit tēptatio dyabolica. Per hmōi temptatōnes licet iustus patiatur et infestet. non tñ ad nocumētum sed ad salutē. i. Corin. x. Fidelis aūt deus est qui non patietur vos temptari supra id q̄ potestis. sed faciet cū tēptatōne puentū. i. motum ad vtilitatē ut possitis sustinere.

¶ Nota has inundatōes temptationū discipuli xpi sustinēt aliq̄n ab extra in corpe et in rebus sicut martires et adhuc plures in infirmitate paupertate et psecutōe. ij. thi. iij. Oēs q̄ pie volūt viuere in xpo psecutōem patientur. Aliqui vero patiūt ab intra. et hoc diuersimode. ut dicit ps. xxxiij. Multe tribulatōes iustorum. Nā primo cōtingit q̄ homo q̄cūq̄ incidit in indiscretam tristiciā. ut si interrogaret nesciret quid sibi obesset. Hanc tristiciā dauid expetus dixit. xli. Quare tristis es aīa mea et quare cōturbas me. Hec tristicia est valde nociua q̄n hominē supat. nā trahit hominē ab inchoato bono et facit ei tediū. Tali enim tristicie debet homo viriliter resistere. ps. xxx. Viriliter agite et cōfortetur cor vrm. Et letam mentē deberet homo suscipe ex beneficio passionis rē surrectōis ascensionis z aliis meritis xpi. De quibus Bern. Ubi deficiunt merita mea ibi supplent tua. nā talis tristicia nocet corpi z aie. puer. xvij. Spūs tristis exiccat ossa. Exemplū de quodam pdicatore qui ita tristis existebat q̄ ipm tedebat legere orare et quecūq̄ bona agere. Cū sic sederet tristis apparuit ei xps dicens. surge et plāge passionē meā et liberaberis et ita fecit et liberatus ē. Secūda tēptatio ab intra est dubitatio fidei catholice. et desperatio de dei misericordia et spūs blasphēmie contra deū et sanctos. et temptatio occidendi seipm. Et quedam pplexitas querulose cōscientie.

¶ Sed diceres. vnde orit q̄ incipit quis dubitare de dei misericordia q̄ nunq̄ debeat saluari. Rñdetur ex tribus. Primo q̄ nō pertinent quid deus est in seipo. Secōdo quid peccatū. Tercio quid cōtritio. De primo iciendū q̄ deus est summū bonum. et ita misericors q̄ natus est peccatorē suscipe sicut fidelis mater vnicū filiū si videret illū in ignē cecidisse parata esset celeriter eripere. multo amplius parātus est deus peccatores eripe et ad gratiā suscipere. Et si possibile esset q̄ vnus peccator oīm hoīm peccata haberet. adhuc dei misericordia in infinitū maior est. Bern. Sicut scintilla in medio maris. sic omnis malicia hoīm ad dei misericordiā compata. Sed diceres. vñ vēit hoc q̄ deus tā magnis et multis peccatoribus est misericors. Rñdet nō ex suo merito sed ex sua essentiali bonitate. De qua Marci. x. Neme bonus nisi vnus deus scz essentiali bonitate. ps. cxvij. Confitemini dño qm bonus qm in seculū misericordia eius. et q̄n sic peccatores incipiūt cogitare bonitatē dei et q̄ deus nō indiget nri. sed ex infinita bonitate miseretur nri. tūc cor peccatoris liquescit et cognoscit q̄ deo nūq̄ ad plenū regratiari poterit. tūc peccator incipit diligere deū et magis q̄cūq̄ erit acceptor deo q̄ qui nunq̄ mortaliter peccauit. sed semp segniter vixit. et tales sic erūt sepius fortiores ceteris. Et sic tunc implebit illud Ro. v. Ubi aūt abūdauit delictū superabundauit et gra. Ere. Fit plerūq̄ deo amore gratior ardens post culpā q̄ securitate torpēs p innocentiā. ut patet de maria magdalena z paulo.

¶ Secōdo puenit talis tristicia ex eo q̄ non ponderat quid sit peccm. Nā peccatū stat in hoc

10/3. 1996

STRASSBURG: Drucker der Vitaspatrum 1483.

PETRUS PALUDANUS: Sermones thesauri novi dominicales.

CR 5410 (I 191) IBP 4357

q̄ homo p̄meditate et volūtarie p̄ter cotradi/
cionē ratōis se auertit a deo ex deliberato pro
posito. Ecōuerso si homo haberet tot occurrē
tes cogitatōes quot sunt arene maris que et
tam male essent q̄ etiā vix cor ymaginari pos/
set siue de deo siue de sanctis siue de hominib⁹
siue de alijs creaturis. Etiā si homo haberet p̄
longū tp̄us ut p̄ annū et citra. si reluctaret et
nō staret sup̄ illas voluntarie cū deliberato aīo
tunc nō esset peccatū mortale. De quo Greg.
Non est cogitatio tā immūda que mentē pol/
luat si ratio nō cōsenserit. Sed adhuc eis de
hoc forsitan est scrupulus dicētes an tunc q̄n
sagitta male cogitatōis a dyabolo vel aliūde
intentata vulneret q̄n vicz hmōi subito p̄/
cupatus homo cū aliquali delectatōe cadit su
per illud q̄ incidit. et sic fuit pius obliuiscitur
q̄ nō immediate se auertit. tunc em̄ plericz ti/
ment q̄ cū voluntate et rōe hoc factum sit. et q̄
sic suimet obliti peccatū mortale p̄miserit. qui
bus rñdetur nō sic. Sed rō hominis p̄uenit
cū talibus sagittis cogitatōnum anteq̄z ratō
rite seip̄am aduertit. Cū aūt aduerit cū delibe
ratōe tunc a primo p̄t recipere vel respuere et p̄
cōsequens peccare. De quo Ber. Potest ini
micus excitare temptatōis motū in te est si ve
lis dare cōsensum. ergo boni homines nō de/
bent nimiū turbari de talibus cogitatōib⁹ inci
dentibus q̄z fm Aug. de vera religiōe. Nihil
peccatū nisi voluntariū. nā inobedientia vel con
cupiscentia nō habet culpā in corpe nō consen
tiens. xxv. q. i. c. Si cōcupiscētia. Et Richar
dus dicit. Peccatū mortale nō p̄t p̄mitti si/
ne grandi temptatōe sui. sine graui lesiōe p̄ri
mi et sine cōtemptu dei. nā sensualitas nō pec
cat mortaliter nisi cū cōsensu rōnis. sicut nec
eue peccatū nocuisset sine cōsensu ade. Tercō
p̄uenit ex eo q̄ nō pensant quid sit cōtritio et
penitentia. nā cōtritio est virtus que delet ho/
mini peccata cū est vera ōs. l. Cor contritū et
humiliatū deus nō despicies. Crisō. Peccata
p̄terita nō cōdemnant si nō placēt sed displi/
cent et etiā est dictū august. dicēs. Non no/
cēt p̄terita si non placēt. D. Attamē sciē
dum q̄ tales homines habēt sex defectus. pri
mus est q̄ nō capiunt informationē et vix cre
dunt quibus credere tenent. et hoc p̄uenit ex
nimia impressione cordiali in qua semp̄ sine in/
termissiōe stant. et quāto plus de illis loquunt
tanto plus defectus illi crescūt. Illi deberēt eli
gere confessorem doctū et discretū qui hoc ha
beret ex rōe et scriptura. cui crederēt sine omni
dubio. Hebre. xi. Credere oportet accedentem
ad deum. Tales etiā accepta informatōe con
siliū p̄fessorū et instructorum suo⁹ sequi opor
tet. Nā deus hoc requiret ab eis in extremo iu
dicio si sic nolūt sequi. Et si innitāt̄ p̄pijs cō
ceptibus. hoc enim est signū elate mentis. Isa
ie. xvi. Si n̄ crediderit̄is nō p̄manebitis sic in
salute. Secūdus defectus est q̄ habent indi/
scretū timorē. timēt enim et apparet eis q̄ nū
q̄z recte confiteant̄ q̄tūcunq̄z etiā diligenter
p̄fessionē fecerint. et sic nunq̄z habēt cor quie
tū. et hoc orit̄ ex illo. q̄ nesciūt quid teneant̄
confiteri. quia mortalia ex p̄cepto venialia in
generali. et incidētales cogitatōes ex consilio
Unde habetur in vitis patr̄. Nil sic allidit vir
tutem demonū sicut cōfessio cogitationū. ibo
fm aug. Peccator dz duo facere. Primo dz
studiū adhibere ut meditetur oīm pct̄o⁹ que
fecit cogitatōe locutōe et opatōe inq̄z tum p̄t.
Secdo debet exorare deū ut det sibi cognosce
re sua peccata. q̄ libenter vellet ea confiteri si
sciret. Tunc deus ex sua misericordia dat illi
cognoscere sua peccata aut indulget illi oīa q̄
scit et que nescit. Et sic q̄n peccator suā dilige
tiam fecit sic accedēs ad p̄fessionē omnimo de
bet sperare totalē omniū remissionē. alias non
consequitur misericordiā. Ambro. Nō p̄t age
re verā pniam qui nō sperauerit indulgentiam
etiā si centies cōfiteret. Cui cōsonat aug. Pe
nitētia q̄ nō p̄cedit ex fiducia est sterilis et si/
ne misericordia. Tercius defectus est q̄ tales
volunt habere status sui certitudinē an sint si
ne peccato mortali. vel nō. q̄d nullus certitudi
naliter scire p̄t nisi ex speciali diuina reuelati
one. Eccē. ix. Nescit hō vtrū amore an odio di
gnus est. ergo sufficere deberet eis eramē pro
prie consciētie si nō inuenirēt scrupulū. Nā de
us vult vnūquenq̄z nostrū incertū esse ut hu
miliemus nos et stemus quotidie in timore di.
Eccl. xxvij. Si non in timore dñi tenueris te
instāter cito subuertetur domus tua. Bern.
Cōtra sunt timor et religio nec p̄t stare vnū
sine reliquo propter quod dicit̄ puer. xxviij.
Beatus hō qui semp̄ est pauidus. Nā si hō scirz
se certū esse de gratia tunc posset se extollere
et ex elatōne mentis grauius cadere. Eccē. ix

BIBL. UNIW. POZNAŃ
Inc. 338